

פרטימל סט' 2/ט
מישיבת ועדת העבודה
ביום ב', כז' בטבת תש"י (16.1.50)

נכבחים חברי הועדה:
היו"ר ע. גלובמן
א. אלמליח
מ. אונג
ש. גורן
צ. יהודה
ח. למדן
ח. כהן מגורי
א. כהן
ח. רובין
י. סרלין

מוז מניח: שר האוצר א. קפלן
ח. וילקנפלד - היועץ המשפטי.

סדר היום: חוק קרן פקדון וקרן הוזלה (חוספת יוקר)
תש"י - 1949.

הישיבה נפתחה בשעה 10.10.

היו"ר ע. גלובמן: אני סווח את הישיבה. אקרא לפניכם סעיף
סעיף, והחברים יעירו באיזה מקומות יש להם
תיקונים. (קרא את החוק).

השאלה שאני מעורר היא, אם החוק הוא רטרוא-
אקטיבי. אינני מדבר על השליש, אלא על מלוא חוספת היוקר מ- 15 ביולי.
אני מציע שהתאריך יהיה 15 ביולי - יום ההסתחה הראשונה.

דבר שני, אני שואל מדוע צריכה להשאר בידי
שר האוצר ובידי כל המוסדות הצבוריים בארץ חוספת היוקר אשר הפחיתו
מהעובדים. גם מהם אפשר לגבות את הסכום הזה לקרן ההוזלה.
אני מבין שיש לחברים הערות ותיקונים בסעיפים
שונים. היות וזמנו של שר האוצר מצומצם, אני מציע לחברים להצביע כעם
רק על הסעיפים החשובים ביותר.

ח. למדן: לסעיף טירוסים אני מציעה: "האינדקס אשר ייקבע
ע"י הבודקים." כלומר, תקופת הביניים תהיה
קצרה לגבי אינדקס אשר ייקבע. אני רוצה ע"י תיקון זה להגביל את
יכולת המשלה להמשיך את בדיקת האינדקס עד סוף השנה.

ת. רובין:

ברצוני להעיר כמה הערות למסיף המירוצים.

בחלק הראשון - מפעל - אני רוצה להגביל את

מספר הפועלים העובדים במקום מסויים, בכדי שהוא יוכל להקרא מפעל.

אני מציע 30 איש.

בקשר למושג "עובד", אני חושב שצריכים להוציא

מן הכלל כמה טובים: אנשים אשר אינם עטוקים בעבודה מלאה, אנשים אשר

מקבלים שכר לפי תעריפי הנוער העובד ואנשים ששכרם נמוך.

אשר להערת הגב' למדן, יש צורך להבחין בין

עריכת האינדקס החדש לבין תקון מידי של האינדקס הקיים. אנו מובעים

תקון מידי של האינדקס.

י. סרלין:

לי נראה, שהגדרת מפעל ובעל מפעל-אינה ברורה,

ועלולים להוצר קשיים. אינני יודע אם חברה

בלולה במושג הזה. לדעתי יש צורך בהבהרת-יחד של המושגים.

אני מציע להוציא מן הכלל את הממשלה ואת

הרשויות המקומיות. הן עובדות לפי תקציב, ואין להן מקור לקחת את

המכומים הנדרשים.

היור"ר ע. גלובמן:

מדברי רובין אפשר להבין שהוא איננו רוצה כי

יפחיתו במפעלים קטנים את חוססת היוקר. לדעתי

דבר זה יהיה נגד הפועל, ואני מציע לרובין לבחור לעצמו הסתיגות יותר

טועלית אשר לא תמגע בעובדים.

שר האוצר א. קטלן: הממשלה לא באה בעת לסדר חוזה בין נותני העבודה

ובין מקבלי העבודה. הממשלה לא הציעה זאת, ואני

בטוח כי אף אדם בכנסת לא יסכים בעת שהממשלה תכנס/לקביעת חוזה עבודה

וחנאי עבודה. קיים הסכם וקיים נוהג בקשר לאינדקס, וההסכם והנוהג

היו בנויים על האינדקס שממשלת המנדט קבעה, ואנחנו חכנסנו בו כמה שנויים.

התעוררה שאלה, מה לעשות בכדי להוריד את השכר. השאלה השנייה נתעוררה

בקשר עם הטענות על האינדקס.

ע"י התערבותנו הגיעו שני גופים גדולים לידי

הסכם, התאחדות בעלי התעשייה והסתדרות העובדים.

אלה הם שני הדברים העקריים העומדים על סדר

היום. יתר הדברים יכולים להיות טובים או רעים, אך הם אינם שייכים

לחוק הזה.

אני חייב לתת רק ביאורים אחדים, חבר הועדה סרלין הציע להוציא מן הכלל את הממשלה והרשויות המקומיות. למעשה הן מוצאות מן הכלל, ע"כ שאין להן שרותים ומוצרים, ושר האמטקה צריך לתת את הטקורה הזו. הגיוני הדבר שהממשלה והרשויות המקומיות צריכות להסריט את השליש, כי לעובד בממשלה ישנה אותה זכות כמו לעובד במפעל אחר. אך את שני השליש אין הן צריכות להסריט. בעצם, הורדת שני השליש אינה חלה על הדסה ועל קומת-חוליים, אבל היא חלה על עורכי דינ. שר האמטקה צריך להוציא צו על השרותים או המסריט שימצא לנחוץ.

מר רובין חושב שהצעותיו הן לטובת העובדים, אך למעשה הן לרעתם. זה אומר שנותן העבודה יכניס את שני השליש לכיסו, ואינני מבין מדוע מר רובין מגן לטתע על נותני העבודה.

ישנם נותני עבודה אשר מתנהגים כבגל לטי החוק. לאחר שפרסמו את הדבר באוקטובר, מנינו לנותני העבודה ובקשנו מהם שינהגו לפי הוראתנו היות ובין כך יצא החוק בעוד זמן מועט. הגענו לידי הסכם עם נותני עבודה רבים, אם כי ישנם מקרים אשר לא הצלחנו בהם, למשל בעסקי בטוח.

הצעח מר רובין בנוגע ל 30 עובדים במפעל תקשה עלינו מאד. אין בזה לא הגיון כלכלי ולא הגיון חברתי, ואני מציע לוועדה לא לקבל זאת, כי זוהי הגנה על הפרט במקום ^{הגנה} על הכלל.

י. סרלין: מה הדין לגבי מטרדים או מטעלים אשר אין שם שטר

יסודי ותוספת יוקר?

שר האוצר: כתוב בחוק: "כל מקום עבודה שהיתה נהוגה בו, או הונהגה בו אח"כ תוספת יוקר". אם ישנם מטעלים אשר

אין בהם נוהג כזה, הרי הם לא הורידו דבר כי לא יכלו להוריד. כאן אנו נצטרך לבדוק אם הם התנהגו בסדר, או התנהגו נגד ההוראות.

אני חייב לומר לוועדה, ואומר זאת גם בכנסת, כי

טעות היא אם חושבים שהממשלה קובעת את האינדקס, וטעות היא אם חושבים שהעובדים יסכימו להתערבות מצד הממשלה. העבודה נעשית ע"י סומחים, באופן בלתי חלוי בשרים ובממשלה. הם מרגישים ^{את עצמם} בשאלות אלה כחוקרים, ואינם מסכימים להתערבות הממשלה. ישנם שרים מסוימים אשר אינם שבעי רצון מעבודתם, אבל אין באפשרותם להתערב ולהעיר להם. זוהי קבוצה

של עובדים מומחים מן המחלקה הטכניסטית של ראש הממשלה. העובד הראשי הוא ד"ר המבורגר. אנשים אלה אמרו לנו, שאם ברצוננו לקבל אינדקס מדויק אנו צריכים לתת להם שעות של שנה אחת. כמובן, גם אני הייתי רוצה שיגמרו את החישוב בעוד שבועיים, אבל אז שוב התעוררנה טענות על אינדקס מסולף, ויצטרפו לעשות את החישוב מחדש. יבחרו מספר מסוים של משפחות מכל חוגי הישוב, אשר תנהלנה כרטיסיה, מה קנו בענף זה או אחר וכמה שילמו בעד כל מצרך. זה ישקף את המצב הקיים ויעזור לחישוב האינדקס על בסיס של סל מזון חדש.

נקבעה ועדה צבורית אשר לא תתערב במחקר היומי-יומי של המומחים, אלא רק תפקח עליהם.

ח. למדן: השקפתנו היא שהמכסיר היחידי להוזלה הוא כעת שכר העבודה של הפועלים. אחת מביעים להחזיר לקרן הוזלה מה שנותן העבודה הוזיל לפי ההפחתה, וזוהי טובסידיה לנותני העבודה, להוזלה נוספת.

שר האוצר ה. קפלן: הגב' למדן טועה טעות גמורה. אנו זו אגים בראש וראשונה להוזלת הלחם, ולזה נותנים כ-85% מן הסובסידיות. בזמן האחרון אנו מוסיפים סובסידיות גם לבשר, וביחד תוספים שני המצרכים האלה כ-95% מכל הסובסידיות. שכר העבודה אינו מקור הוזלה היחיד, אלא תוליה אחת בשרשרת של מכשירי הוזלה. יו"ר הועדה שאל, מדוע אין קובעים מה ריטרואקטיבי ביות. דבר זה יצריך מנגנון של מאוח אנשים, ואנשים מומחים כאלה חסרים לנו בארץ.

ח. כהן-מגורי: החוק כשלעצמו די ברור, אבל חוק החיים הוא הרבה יותר מסובך. אחס דוגמא: עובד בעל משפחה של עשרה ילדים המקבל חסלוט שלא לפי דרגא, אבל מקבל תוספת עבור כל נפש, אינו יכול לכסות את כל האפשרויות של קניית המצרכים אשר מחלקים. מה יהיה במקרה זה?

שר האוצר א. קפלן: שאלתך חשובה מאד, ובקשר עם זה מתנהל ויכוח מקיף על תוספת משפחה. השאלה מסובכת, וכדאי טוענת העבודה תרון פעם בבעיה החמורה הזו. האדם הזה שהוא אב לעשרה

ילדים, הורידו לו בחודש אוקטובר באופן אוטומטי 2,300 ל"י, ובמשך שלש החודשים הוא קבל בערך בשבע ל"י פחות. מכוס זה נמצא כעת בכיסו של נותן העבודה, ע"י החוק הזה, יוצא הסכום הזה מכיסו ויכנס לאוצר. אם יחברר שההסתחה הייתה גדולה מדי, יקבל הפועל שלישי מן הסכום, ושני שלישי ילכו לקרן ההוזלות. ובכך, העובד יכול רק להרויח מסידור זה.

אירוב כהן: אני בעד הרחבת מסגרת המפעלים אשר צריכים יהיו להכניס לממשלה את ההסתחה. אני רוצה להשיג ע"כ

שני דברים: העובדים שאצלט מורידים את הסכום אינם צריכים לראות איך מוצא הכסף הזה ע"י ההנהלה על חוטפת מכונית הדורה למשרד מסוים וכד'. אינני חוקר אינדקס, אבל אני חושב שתקופת שנה היא קצרה מדי. אני חושש שלא יספיקו לחשב את האינדקס המדויק בתקופה זו.

אני מחשיב מאד את העובדה שמעליתי להחזיק את

הלתם במחיר נמוך כ"כ, אבל יש הכרח שההוזלות שתקפנה בכל המצרכים החיוניים.

מ. אונג: מצד אחד צורך אירוב כהן באסרו שתקופת שנה

היא קצרה מדי, אך מצד שני אנו מתוכחים על

האינדקס כבר יותר משנה, ויש למצוא אפשרות לקצץ את התקופה עד עריכת האינדקס. לי נראה שהיו צריכים למצוא שיטת ביניים, אם גם לא מדויקת, אבל מקוצרת.

מה יחסו של שר האוצר לסובסידיות בדרך כלל?

לי נראה שזהו אחד האמצעים החשובים ביותר היכולים להביא לידי הוזלה. העובדה שכיום משתמשים בסובסידיות רק להוזלת שני מצרכים, מראה שאין משתמשים בהן במידה מספקת. שר האוצר בודאי יענה לי שאין אמצעים, ומה אני שואל אותו מה עם כספי קרן הפקדון. האם אי אפשר להשתמש בהם לזמן מסוים?

שר האוצר א. קטלן: הכספים מקרן הפקדון לא יספיקו בשום אופן

לסובסידיות, כי הם מעטים מדי. העליתי בוועדת

הכספים את השאלה של מניעת העלאת מחירי הדלק, ובכדי לעשות זאת יש צורך

ב-40,000 ל"י לחודש, נוסף על מאמצים רבים שאנו עושים. לאחר ויכוחים

רבים החלטנו לבטל את מס החירום על הדלק, בכדי לכסות על החודשים.

זה נותן לכם מושג איזה סכומים עצומים דרושים לנו בכדי להזיל את המחירים.

אם נחפזו פעם לשחח אחי בעניינים אלה, אעשה זאת ברצון.

ח. וילקנפלד: איך לשאלת סרלין בנוגע להגדרת בעל-מפעל, בעצם אפשר היה לגמור את ההגדרה במליט: "מי שנושא ביזר עובדי המפעל", אבל הספק שנחפורר הוא לגבי אגודה שחופית, במרה שהדבר נוגע לחבריה ולא לעובדיה. אם כחוב "אדם" או "מי", הרי זה כולל גם חברות.

נשאלה כאן שאלה על סכום ההסתחה. המושג הזה הוא המושג היסודי של כל החוק, כי בחוק מדובר על סכום ההסתחה, על שליש מסכום ההסתחה ועל ס"ה ההסתחות. החוק הזה מטובך מאד מבחינת הניסוח, כי אנו חושבים בדוגמאות ואריכים לצמר בלשון של פורמולות. במקרים אלה עומדת בפנינו הברירה לומר דבר פשוט ובלתי מדויק, או לחפש הגדרה מדויקת ומסורבלת במקצת. אני חושב שלא חתנגדו^{לזה} כי הדרך השניה היא הטובה.

היו"ר ע. גלובמן: אני מציע, בכדי להקל על העבודה, שנעבור כעת על הטעיטים שיש בהם הסתיגויות.

ח. למדן: בסעיף ראשון - מפעל - אני מציעה: "המושג מפעל לא יחול על מפעלים שהמשיכו על לחודש יולי 1949 לשלם את חומסת היוקר בשיעור הקודם."

ה ה צ ע ה . נ ד ח ה .

ח. למדן: שומרת לעצמה זכות הסתיגות.

ח. רנבין: אני מציע: "מפעל - סירוטו על מקום עבודה שמועסקים בו לפחות 30 עובדים וכו'".

ה ה צ ע ה . נ ד ח ה .

ח. רנבין: שומר לעצמו זכות הסתיגות.

ח. רובין:

בסעיף "עובר", אני מציע להוסיף את התיאור:

"אך אינו כולל עובדים למטה מגיל 18, עובדים

המועסקים בעבודה חלקית ועובדים אשר השכר החדשי שלהם אינו עובר את

הסך של 45 ל"י."

ה ה צ ע ה נ ד ח ה

ח. רובין שומר לעצמו זכות הסתייגות.

ח. למדן:

בסעיף "האינדבס הקייט", אני מציעה: "האינדבס

הקייט - פירושו אינדבס יוקר המחיה אשר נערך

לפני הכנס חוק זה לחקטו וחוקן במטך חודש ימים מיום קבלת חוק זה."

ההצעה נדחתה.

ח. למדן שומרת לעצמה זכות הסתייגות.

ח. למדן:

בסעיף "האינדבס החדש", אני מציעה: "האינדבס

החדש - פירושו אינדבס יוקר המחיה שנערך

וטורחט ע"י הממשלה לפי סעיף 8, ואשר בעבודו חזקק להצעתה ואיסורה של

ועדה צבורית "תמונה".

ה ה צ ע ה נ ד ח ה

ח. למדן שומרת לעצמה זכות הסתייגות.

ח. וילקנסלד:

אני מציעה לגב' למדן להשאיר את הסתייגותה

האחרונה לרעיף 8.

ח. למדן:

אולי אעשה זאת.

ח. וילקנסלד:

ישנם 4 תאריכי התאמה. ישנם מסעלים שבהם

ההורדה באמת חלה בראשון לחדש, אלה הם המסעלים

המקידוטיים. ישנם מסעלים שבהם ההורדה חלה רק ב- 15 לחדש, אלה הם

מסעלי התעסיה. אין דבר זה משנה לגבי קביעת תאריך ההתאמה. אם לפי

הפכט או נוהג מתחילים במפעל מסוים להוריד רק מה- 15 לחדש, הרי עד ה- 15

אין באותו מסעל שכום הפחתה, אבל לגבי משרד שטס מורידים מהראשון לחדש,

יש שכום הפחתה מיד בראשון.

ח. רובין:

אני מוכן לקבל את ההסבר, אבל אני מציע להכניס

בסעיף זה את המומנט של התאריך. אינני רוצה לפתוח

על שיקול דעתו של המפרשים בסופו. אני רוצה שיוזכר באופן מדויק
התאריך.

ח. וילקנטלד: אני אנחה למצוא דרך כדי להשיב את רצון מר
רובין. אולי אפשר לומר: "זכור את החתום של
סופו מזמן לזמן, הוא סכום חוספת היוקר שהפועל זכאי לו באותו זמן,
אלמלא ירדה חוספת היוקר."

ח. רובין: אני מוכיח להצעה זו.

היו"ר ע. גלובמן: מחי אני מכניח את הערתי על ה-1 ביולי?

ח. וילקנטלד: אני מבקש להעמיד את הענין גופו להכרעה, ואז
אני אנחה זאת. זריך לשלב את התאריך בכמה
מקומות.

היו"ר ע. גלובמן: אני מניח הנחה אחת, שהיה הסתתה מה שחיה,
אין איש בכנסת מעוניין כי באותו מקום אשר
הורידו את חוספת היוקר, יישאר הכסף אצל המעביד. ב-1 ביולי באה
ההורדה הראשונה. היו מפעלים רבים אשר באה אצלם ההסתתה במתירים
וברוחים, והממשלה הביאה בחשבון **מינדקס** חוספת היוקר חרד. לכן, החוק הזה
אומר, שטר האספקה ההקצוב בודק את הדבר ואומר: המפעל הזה מוכרח
להכניס לו את קרן ההוזלה. אבל, ישנם מפעלים, בנקים, בחי קולנוע וכד',
אשר הורידו את חוספת היוקר לפועלים, אבל הכסף נשאר בכיסו של המעביד.
אין לזה כל יסוד משקי, או כל יסוד של יושר מינימלי, שהכסף הזה יישאר
אצלו. הממשלה אולי לא יכלה להציע זאת, אבל הכנסת יכולה לעשות זאת.
אני מציע שהתאריך יקבע ל-1 ביולי.

ח. רובין: ברצוני להציע חוספת לסעיף 1: "לגבי עובדים

אשר עליהם אינו חל חוק זה, לא תהיה הורדת חוספת
היוקר עד לקביעת האינטסכם החדש, והסכומים שהופתחו
משכרם ע"י הורדת חוספת היוקר, יוחזרו להם."

היו"ר ע. גלובמן: לדעתי הרוב המכריע של הועדה, אינו יכול לקבל

את הצעת מר רובין, אבל בכל זאת אצביע אותה.

ה הצ ע ה נ ד ח ה

ח. רובין שומר לעצמו זכות הסתייגות.

י. סרלין: סעיף 3(א) קובע, כי בעל מפעל חייב, תוך 7 הימים הראשונים של כל חדש, להגיש למפקח המוסמך דו"ח. לדעתי, דבר זה ישיל מעמסה עצומה על כל המפעלים, ויצטרכו לגייס מנגנון מיוחד בכדי לסדר את הדו"חים החדשיים. אני מציע שהדו"ח יוגש אחת לשלושה חדשים.

ה ה צ ע ה נ ד ח ה

י. סרלין שומר לעצמו זכות הסתיגות.

היו"ר ע. גלובמן: בסעיף 3(א)2, מיוחדות, לדעתי, המלים: "טיב עבודתו." דבר זה רק יכביד.

ה. וילקנפלד: הכונה כאן לסוג עבודתו של האדם. רישום זה דרוש כאחד האלמנטים שלאורם אפשר יהיה לבדוק את אמיתות הרישום.

ה. רובין: אני חושב שמר וילקנפלד צודק ויש צורך ברישום זה בכדי לבדוק את אמיתות הדו"חים. זה יקל מאד על המפקחים. אבל, אני מציע לא למכס בענין זה לפני שנשמע את ביאורו של השר.

הוחלט לקבוע את החאריכים בישיבה הבאה.

היו"ר ע. גלובמן: אני מציע שנפגש היום אחה"צ בשלוש, בכדי לגמור את הבירור. אם החברים מעוניינים שהחוק יובא מחר לכנסת, אנו צריכים לקיים היום עוד ישיבה.

י. סרלין: אני מציע שנשב היום בזמן המליאה.

ש. גורן: אני מציע שנקיים היום בערב ישיבה בין 18.00-20.00.

היו"ר ע. גלובמן: אני מציע כי נחאמף הערב ב-18.30 ונשב עד 21.00 בערך.

ה ה צ ע ה נ ת ק ב ל ה

הישיבה ננעלה בשעה 13.00.